

توسعه صنایع پایین دستی، جذب سرمایه گذاری، ارتقای بهره‌وری، تحول دیجیتال و توجه به متخصصان شرط ورود به عصر جدید است

۸ دی؛ فرصتی برای مهندسی آینده صنعت پتروشیمی ایران

با گذر زمان و به‌ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، این صنعت مسیر متفاوتی را تجربه کرد؛ مسیری که با وجود وقفه‌هایی ناشی از جنگ تحمیلی، تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی، در نهایت به تثبیت جایگاه ایران در جمع تولیدکنندگان مهم محصولات پتروشیمی منطقه منجر شد. دهه‌های اخیر را می‌توان دوره بلوغ و گسترش ظرفیت‌های صنعت پتروشیمی ایران دانست؛ دوره‌ای که در آن توسعه مجتمع‌های بزرگ، تنوع بخشی به سبد محصولات و گسترش بازارهای صادراتی به‌طور جدی دنبال شد.

یکی از مهم‌ترین مزیت‌های صنعت پتروشیمی، قابلیت بالای آن در ایجاد ارزش افزوده است؛ تبدیل گاز طبیعی و سایر خوراک‌های هیدروکربوری به محصولات شیمیایی و پلیمری، چندین برابر ارزش اقتصادی نسبت به فروش خام این منابع ایجاد می‌کند.

نام‌گذاری ۸ دی‌ماه به عنوان «روز ملی صنعت پتروشیمی» تنها یک مناسبت تقویمی نیست، بلکه نمادی از جایگاه راهبردی صنعتی است که طی دهه‌های گذشته به یکی از مهم‌ترین ارکان اقتصاد ملی ایران تبدیل شد و البته فرصتی است ارزشمند برای پاسداشت یکی از مهم‌ترین و راهبردی‌ترین صنایع کشور و همچنین بازخوانی مسیری طی شده، بررسی چالش‌ها و ترسیم افق‌های آینده صنعتی که همواره در کانون توجه سیاست‌گذاران، فعالان اقتصادی و متخصصان حوزه انرژی و صنعت قرار داشته و دارد.

صنعت پتروشیمی، به‌عنوان حلقه اتصال منابع عظیم هیدروکربوری کشور (منابع طبیعی مثل نفت و گاز که جزو مهم‌ترین اصلی‌ترین منابع انرژی در دنیا هستند و ایران هم یکی از بزرگ‌ترین دارندگان آن است) با زنجیره گسترده‌ای از صنایع پایین‌دستی، نقش تعیین‌کننده‌ای در ایجاد ارزش افزوده، اشتغال‌زایی، ارزآوری و کاهش خام‌فروشی ایفا می‌کند. این صنعت امروز نه تنها یک فعالیت اقتصادی، بلکه یک ظرفیت ملی برای تحقق توسعه پایدار، ارتقای توان فناوریانه و تقویت تاب‌آوری اقتصادی کشور به‌شمار می‌رود.

صنعت پتروشیمی ایران با تکیه بر دانش متخصصان داخلی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های عظیم طبیعی، توانسته در سال‌های اخیر به جایگاهی قابل توجه در منطقه و جهان دست پیدا کند. این صنعت نه تنها موتور محرک بسیاری از صنایع پایین‌دستی است، بلکه سهم بسزایی در ارزآوری، کاهش وابستگی به صادرات خام و حرکت به سوی اقتصاد دانش‌بنیان دارد.

۸ دی یادآور تلاش‌های خستگی‌ناپذیر مهندسان، کارشناسان، کارگران و مدیرانی است که با وجود چالش‌ها، مسیر توسعه و خودکفایی را هموار کرده‌اند. بی‌تردید آینده صنعت پتروشیمی در گرو نوآوری، توجه به توسعه پایدار، حفظ محیط زیست و استفاده حداکثری از توان داخلی خواهد بود.

اقتصاد ایران به‌طور سنتی بر منابع نفت و گاز استوار بوده است، با این حال، تجربه دهه‌های گذشته نشان داده که اتکای صرف به صادرات مواد خام، نه تنها توسعه پایدار را تضمین نمی‌کند، بلکه کشور را در برابر نوسانات بازارهای جهانی و محدودیت‌های سیاسی آسیب‌پذیر می‌سازد.

در این میان، صنعت پتروشیمی به‌عنوان یکی از مؤثرترین ابزارهای عبور از خام‌فروشی و حرکت به سوی تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر مطرح شده است؛ محصولات پتروشیمی، برخلاف نفت خام، دامنه وسیعی از کاربردها را در صنایع مختلف از جمله خودروسازی، کشاورزی، پزشکی، ساختمان‌سازی، بسته‌بندی، نساجی و لوازم خانگی پوشش می‌دهند. همین تنوع، این صنعت را به یکی از پیشران‌های اصلی توسعه صنعتی تبدیل کرده و نقش آن را در زنجیره تولید ملی پررنگ‌تر ساخته است.

صنعت پتروشیمی ایران از دهه ۱۳۴۰ شمسی با بهره‌برداری از نخستین واحدهای تولیدی آغاز به کار کرد. در آن زمان، هدف اصلی استفاده بهینه از منابع گازی و ایجاد صنایع مکمل نفت بود.

”

یکی از مهم‌ترین مزیت‌های صنعت پتروشیمی، قابلیت بالای آن در ایجاد ارزش افزوده است؛ تبدیل گاز طبیعی و سایر خوراک‌های هیدروکربوری به محصولات شیمیایی و پلیمری، چندین برابر ارزش اقتصادی نسبت به فروش خام این منابع ایجاد می‌کند

ایران

۴

